

Nr 389.

Av herrar **Pehrsson** i Bramstorp och **Hammarlund**,
*i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 143, an-
gående den högre lantbruksundervisningens ordnande m. m.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 143 har förslag avgivits till den högre lantbruksundervisningens ordnande. Då förslaget genomförande fordrar stora anslag av statsmedel, och då många berättigade krav, som från det praktiska jordbrukets synpunkt kunna och böra framställas på en god lösning av denna fråga, icke blivit tillgodosedda, synes emellertid ytterligare utredning vara nödvändig.

Vid behandlingen av andra anslagsfrågor har Kungl. Maj:t kraftigt understrukt, att det statsfinansiella läget tvingat till stor försiktighet vid beviljande av nya eller höjda anslag av statsmedel. Samma betänksamhet synes med skäl kunna göras gällande även i detta avseende. De sammanlagda kostnaderna för ifrågavarande förslags genomförande beräknas uppgå till ej mindre än 2,952,700 kr., varav — förutom anslag till vissa kurser — 650,000 kr. begäras för budgetåret 1931—1932. Därtill kommer, att framdeles större behov av tillskott av statsmedel kommer att göra sig gällande, än som nu utgår för samma ändamål. Det kan visserligen sägas, att en verkligt god lösning av lantbrukshögskolefrågan kan komma att innebära ett värdefullt stöd åt jordbruket, men någon omedelbart verkande hjälp kan ingalunda därigenom erhållas. Att forcera denna frågas lösning med hänvisning till behovet att hjälpa jordbruket ur dess nuvarande svårigheter är därför oriktigt. Tvärtom är näringslivets, och framför allt jordbrukets, f. n. vanskliga ekonomiska läge ett mycket starkt skäl för att det icke nu belastas med krav på bidrag till åtgärder, vilkas verkningar icke kunna göra sig gällande förrän efter viss tid. Rent ekonomiska skäl tala därför för att denna frågas lösning ställes på framtiden, vilket för övrigt kan ske utan minsta risk för det produktiva jordbruket.

De högre lantbruksundervisningssakkunniga konstaterade uti sitt betänkande, att medelåldern bland lantbrukslärare och konsulenter var låg. Till följd härav blir tvivelsutan rekryteringsbehovet av lantbrukshögskoleutbildade personer inom den närmaste tiden ganska ringa. Även detta skäl talar emot en alltför hastig lösning av frågan.

Enligt det framlagda förslaget skulle vidare landets södra delar ställas helt utan någon högre anstalt för egentlig lantbruksforskning och lantbruksundervisning. Detta innebär sålunda, att jordbruket i den landsända, där detsamma ovedersägligen på alla områden nått längst i sin utveckling, icke skulle bliva direkt delaktigt av de fördelar en dit förlagd högre anstalt för lantbruksundervisning framdeles skulle kunna skänka. En sådan lösning av lantbrukshögskolefrågan är icke endast oförenlig med därvarande jordbruks berättigade krav utan även till skada för såväl högskoleutbildningen som försöksverksamheten. För båda är det nämligen ett grundvillkor, att de stå i intim kontakt med det högst utvecklade inhemska jordbruket och med detsamma i angränsande länder med liknande klimat och naturliga förutsättningar. De säregna och från jordbruket i mellersta och norra delarna av landet starkt avvikande förhållanden, under vilka jordbruket i landets södra delar arbetar, måste få till följd behov av under liknande förutsättningar utbildade lantbrukslärare och konsulenter. Därest detta väl motiverade krav icke nu på lämpligt sätt tillgodoses av statsmakterna, kan det på goda grunder förutses, att detsamma sedan ytterligare någon tid gått kommer att framställas med sådan styrka, att det icke låter sig avvisas.

Uti förenämnda proposition föreslås även, att centralanstaltens kemiska, botaniska och bakteriologiska avdelningar införlivas med högskolan, under det att jordbruks- och husdjursavdelningarna skulle bibehållas som hittills men förläggas till samma plats som högskolan. Den entomologiska avdelningen jämte den del av botaniska avdelningen, som omfattar växtpatologien, föreslås skola ingå i statens växtskyddsanstalt, som skulle förläggas till Experimentalfältet. Särskilt sistnämnda förslag förefaller irrationellt. Om nämligen denna nya anstalt skall kunna bliva till verkligt gagn för det praktiska jordbruket, måste dess verksamhet drivas i intimt samband med såväl växtförädlingen som jordbruket i de delar av landet, där de största arealerna av de viktigaste grödorna odlas. På så sätt kan onödigt dubbelarbete och därav orsakat stegrat behov av statsunderstöd undvikas.

Enligt förslaget skulle vidare till Alnarp förläggas endast den högre undervisningen i mejeri- och trädgårdsskötsel. Det är emellertid i hög grad önskvärt, att den högre undervisningen i dessa discipliner sammankopplas med annan högre lantbruksundervisning. Särskilt för den föreslagna mejerihögskolans del kan det befaras, att den på grund av sin isolering från annan högre undervisning och forskning och på grund av det relativt ringa antal mejeriexperter, som där avses skola utbildas, icke får den betydelse och det inflytande som eljest kunnat väntas.

En ur alla synpunkter fullt tillfredsställande lösning av den högre lantbruksundervisningen och den statliga försöksverksamhetens förläggning kan endast vinnas under den förutsättningen, att de båda nu-

varande lantbruksinstituten vid Ultuna och Alnarp bibehållas och utvecklas, samt att nämnda försöksverksamhet på lämpligt sätt uppdelas på och överföres till dem. Då båda instituten äro förlagda i omedelbar närhet av universitet, kunna de högsta studierna på lantbrukets område bedrivas dels vid universiteten och dels vid instituten. På så sätt bör den bestående organisationen kunna utvecklas och landets jordbruk i sin helhet bättre och mera effektivt gynnas än genom de dyrbara anläggnings- och organisationskostnader, som nu föreslagits. I varje fall är denna fråga icke mogen för sin lösning, förrän det genom en förnyad förutsättningslös utredning fastställts, att de här anförda synpunkternas tillfredsställande skulle komma att medföra större anspråk på statskassan än det nu föreliggande förslaget.

Då det i propositionen som särskilt skäl för en lösning just nu framhållits, att många lärarebefattningar vid de nuvarande instituten vakanssatts, vilket förhållande icke kan vara till fromma för undervisningen, förtjänar understrykas, att detta tydligen skett för att underlätta en rationell lösning av spörsmålet och att det uppskov, som genom ytterligare utredning kan bli erforderligt, ej torde försämra nu rådande situation, om tillbörlig omsorg iakttages vid valet av de personer, som på förordnande skola upprätthålla nu eller framdeles vakanssatta lärarebefattningar.

Under återopande av vad som anförts hemställes,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 143 samt i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förnyad utredning med avseende på möjligheten att anknyta den högre lantbruksundervisningen och den statsunderstödda försöksverksamheten jämte växtskyddsanstalten till lantbruksinstitutet i Ultuna och Alnarp samt universitetet i Uppsala och Lund.

Stockholm den 13 mars 1931.

Axel Pehrsson
i Bramstorp.

Nestor Hammarlund.

